

Dört İncil

Neden 4 tane? Bir tane yetmez miydi?

İnciller birer biyografi kitabıdır. Her biyografinin yazarı, kişinin hayatına belli bir bakışla yaklaşıyor. Sonra o hayatın içinden bazı olayları seçiyor, kişinin o tarafını göstermek için. Diyelim: dört yazar Atatürk'ün biyografisini yazmak istiyorlar. Herkes onu bir başka bakışla anlatacak:

Atatürk politikacı olarak

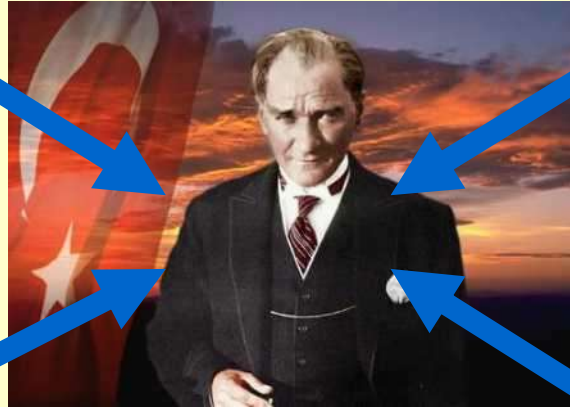
Atatürk asker olarak

Atatürk'ün özel hayatı

Atatürk halkın eğitimcisi

Dört İncil

Kime yazıldılar?

SİNOPTİK inciller	MATTA	Yahudilere yazıldı
	MARKOS	Romalılara yazıldı
	LUKA	Greklere yazıldı
<hr/>		
	YUHANNA	imanlılara yazıldı

'sinoptik' = Grekçeden: 'sin' = beraber + 'opsis' = bakış - İsa'nın hayatını benzer biçimde anlatıyorlar - Yuhanna İncili çok farklıdır

Dört İncil

Yazanlar kim ve nasıl yazdılar?

MATTA

- İsan'nın öğrencisi
- İsa'nın sözlerini hemen yazdı

MARKOS

- Petrus'un sekreteri
- onun anılarını kitaba geçirdi

LUKA

- Pavlus'un sekreteri
- şahitleri intervyu yaptı

YUHANNA

- İsa'nın öğrencisi
- çok sonra yanlış öğretilere karşı bazı anıları ekledi

Dört İncil

İsa nasıl gösteriliyor?

MATTA

- Davudođlu
- Mesih, İsrail'in kralı
- sembolü: insan

MARKOS

- İnsanoğlu
- acı çeken kurtarıcı
- sembolü: aslan

LUKA

- Ademoğlu
- İsa'nın insan tarafı
- sembolü: dana

YUHANNA

- Allahın Oğlu
- İsa'nın Allah tarafı
- sembolü: kartal

MATTA kim idi ?

- Matta'nın asıl adı Levi idi
- Önce GÜMRÜKÇÜ idi. insanlar onlardan nefret etti, çünkü kendi halkını Romalılara satardı
- İsa onu çağırdı, öğrencisi olsun (skandal)
- Zanaatında çabuk ve çok yazmaya alıştı.
- Kitabı nasıl yazdı:
 - 1) İsa daha konuşurken, Matta onun sözlerinden Aramice notlar yazdı
 - 2) Daha sonra buna İsa'nın yaptıklarını da ekledi
 - 3) O kitap sonra Grekçeye çevirildi
 - 4) en sonunda düzeltmeler yaptı

MATTA incilinin özellikleri

1) En büyük konu: İsa MESİH'tir

'meshetmek' - kişinin başına yağ döküp ona görev vermek

peygamberler

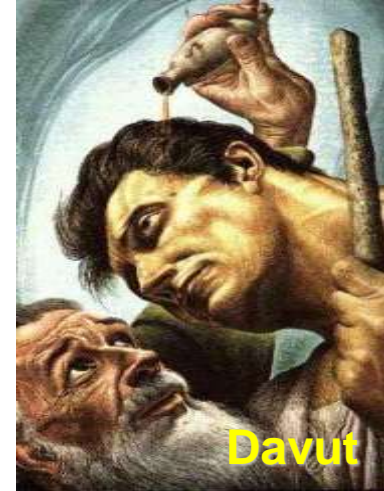
Elişâ

görevliler

Harun

krallar

Davut

Gelecek olan Mesih bu üç görev *aynı anda* yerine getirecekti: hem peygamber, hem Allah görevlisi hem de Yahudilerin kralı olacaktı.

MATTA incilinin özellikleri

Emaus yolundaki öğrenciler

1) En büyük konu: İsa MESİH'tir

- bütün Eski Antlaşma'da Mesih'in geleceği bildiriliyor

Luka 24:27

“Sonra Musa ve bütün peygamberlerden tutup bütün Kutsal Kitap'ta kendisinden için ne kadar şeyler yazılmışsa, onlara açıklamaya başladı.”

Luka 24:44

“Benden için

- (1) Musa'nın kitaplarında,
- (2) peygamberlerin kitaplarında
- (3) ve Mezmurlar kitabında

ne yazılmışsa, lazım hepsi yerine gelsin.”

Yahudilere göre EA'nın 3 parçası:

(1) “Tora“

- Musa'nın 5 kitabı

(2) “Neviim“

- peygamberler ve tarih kitapları

(3) “Ketuvim“

- 'yazılar'=Mezmurlar, Sul.Özd., Rut, Ester...

MATTA incilinin özellikleri

2) EA'dan aktarmalar

Matta bütün incillerden daha fazla EA ayetleri kullanıyor:

- **Matta: 96**
- **Markos: 34**
- **Luka: 58**
- **Yuhanna: 40**

^ Matta sık sık şu sözleri kullanıyor:

^ - „Nasıl da yazılmıştır...”

^ - “Bütün bunlar oldu, öyle ki, Rabbin sözü yerine gelsin, hani onu peygamberin ağzından söylemişti...”

MATTA incilinin özellikleri

3) Yahudilere suçlamalar

Matta kendisi Yahudi olduğu için onların günahlarını ve suçlarını daha kolay gösterebilir.

- “Bizim halk Mesih'i reddetti... onun için Allahın cezasına uğrayacağız“

- birkaç örnek:

- 2:3 - putperest yıldıznameciler Mesih'i tanıdılar, kral ve halk tanımadı
- 3:10 - balta zaten ağacın köküne dayandı
- 8:10-12 - milletlerden olan yüzbaşının imanı daha büyük - onlar krallığı alacak, İsrail almayacak
- 9:27 - körler bile Davutoğlu diye bağıyorlar, ama halkın güdücüleri bunu anlamıyor
- 10:15 - İsa'yı kabul etmeyen kasaba Sodom ve Gomora gibidir
- 10:20-24 - yabancı kasabalar İsraili kasabalardan daha iyi
- 12:39-42 - Yunus'un nişanı: Ninive ve Şeba İsrailden daha iyi
- 21:18 - İncir ağacı lanetliyor: İsrailin geleceği için örnek
- 22:8-10 - düğün benzetmesi: davetliler girmeyecek
- 24:2 - taş üstünde taş kalmayacak
- 27:25 - bu adamın kanı üzerimize gelsin

MATTA incilinin özellikleri

2) Kitabın yazı stili: **DERS KİTABI**

- Matta incilinde çok büyük bir sistem görüyoruz.
- Matta İsa'nın sözlerine, Onun öğretilerine ağırlık veriyor. Mucizeleri ve başka işlerini kısa ve detaylı olmayan bir biçimde anlatıyor
- Matta herşeyi öyle bir biçimde yazdı ki, kolay ezberlensin. Okuyucular İsa'nın hayatındaki olayları hemen hatırlayıp imansızlarla konuşurken birer argument gibi kullanabilsinler.

5 vaaz: Matta kitabının iskeleti

- İsa'nın doğuşu ve bebekliği (1-2)
- göreve hazırlık (3-4)

Balkandaki vaaz (5-7)

- mucizeler ve öğrenci olmak (8-9)

Gönderme vaazı (10)

- İsa'yı destekleyenler ve karşı gelenler (11-12)

Benzetme vaazı (13)

- Yahya'nın ölümü - binlerce kişi doyurmak (14-15)
- Mesih olarak tanınması, şanlı görünmesi (16-17)

Kilise vaazı (18)

- İsa ile karşılaşanlar (19-20)
- Yeruşalem'e giriş ve Allahevinde öğretiler (21-22)
- Ferisilere karşı (23)

Son zamanlar vaazı (24-25)

- İsa'nın tutuklanması, davalanması ve ölümü (26-27)
- İsa'nın dirilişi ve son görev vermesi (28)

MARKOS kim idi ?

- Markos'un asıl adı Yuhanna idi. Anasının adı Meryem. Onun evinde toplantı olurdu. (Apo 12:12). Barnabas onun amcası.
- Belki İsa'nın tutuklanmasında çıplak kaçan genç adam o idi (14:51-52).
- Önce Pavlus ve Barnabas'la beraber çalıştı. (Apo 12-13)
- Daha sonra Petrus'un sekreteri olarak Roma'da görev yaptı.
- 64 senesinde Roma'daki yangından sonra büyük baskı başladı. O zaman Petrus, Markos'a Incili yazdırdı.

MARKOS incilinin özellikleri

1) En büyük konu: İsa ACI ÇEKEN HİZMETÇİ'dir

- böylece Roma'daki kardeşlere kuraj veriyor, kendileri de acılar içinde dayansınlar

Markos 10:33-34

"Bakın, Yeruşalim'e çıkıyoruz. İnsanoğlu, Allahevinin güdücülerine ve kanun muallimlerine teslim edilecek. Ona ölüm cezasını verecekler, Onu Allahsız milletlerin eline teslim edecekler. Onu eğlentiye alacaklar, kamçılacaklar, Ona tükürecekler ve Onu öldürecekler. Ama üç gün sonra O tekrar dirilecek."

MARKOS incilinin özellikleri

1) En büyük konu: İsa ACI ÇEKEN HİZMETÇİ'dir

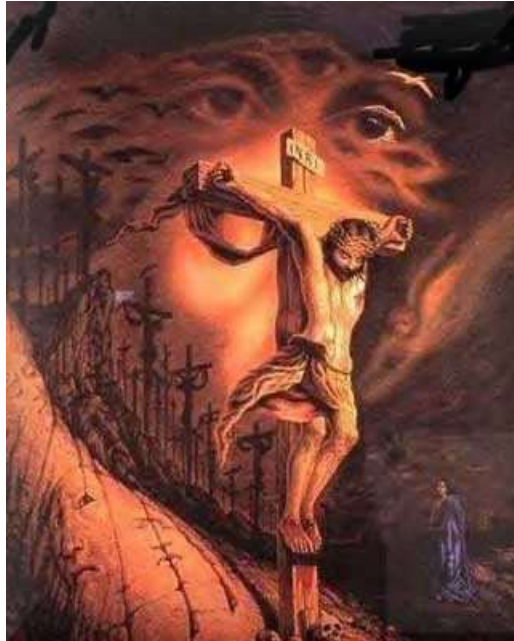
- “Alahın kulu” islamiyette sadece insan demek, ama KK'ta özel ve şerefli bir görevdir
- gelecek Mesih, özellikle Allahın hizmetçisi olarak gelecek. Yeşaya onu 730 sene önceden bildirdi:

Yeşaya 42:1-9

- Allahın ruhu ile işleyecek
- sakın kişiğiyle doğruluğu getirecek
- kişileri serbest kılacak
- Israil ve milletleri kurtaracak

Yeşaya 49:1-13

- önce sanki başarısız görünecek, ama sonra başaracak
- hor görülecek, ama sonra büyükler ona tapacaklar
- milletler onu kabul edecek

Yeşaya 50:4-11

- hep itaat edecek
- ona acı çektilerecekler
- ama o sakın duracak, Allaha güvенеcek

Yeşaya 52:13 - 53:12

- onun çekiciliği yoktu
- çok aşırı eziyet gördü
- bizim suçlarımızı o taşıdı
- kuzu gibi götürüldü
- krallar bile ona boyun eğecekler

MARKOS incilinin özellikleri

2) Kitabın yazı stili: **EKŞEN**

- daha fazla İsanın işlerine yer veriyor, değil onun sözlerine
- olayları **şimdiki zaman** olarak anlatıyor, sanki olayın içindeyiz (47 defa 've hemen')
- her şeyi **kısa kısa** anlatıyor, direktno ve süslü değil - o da Romalıların düşünce tarzına uygundur

- çok **Romalı sözleri** kullanıyor, ama İbranice sözleri tercüme ediyor (mesela: 5:41 - Talita kumi)

- **Yahudilerin adetlerini** açıklıyor (mesela: 7:1-4)

MARKOS incilinin özellikleri

2) Kitabın iskeleti:

5) dönüş noktası
(8:27-33)

4) Celile gölünde
(4:1 - 8:26)

6) Yerusuhalim'e yolculuk
(8:27 - 10:52)

3) Celile'deki hizmeti
(1:14 - 3:35)

7) Allahevinde ders
(11:1 - 13:37)

2) Issız yerlerde hazırlık
(1:2-13)

8) İsa'nın ölümü ve dirilişi
(14:1 - 16:8)

1) Başlık
(1:1)

LUKA kim idi ?

- Bir tek Luka, YA yazarlarının arasında Yahudi değildi.
- Çok okumuş ve kültürlü bir kişi idi. Zanaat olarak doktor idi.
- Pavlus'un ikinci yolculuğunda ona katılmaya başlıyor ve onun mapusluk zamanında ona sekretelik yaptı.
- Herkes Pavlus'u braktıktan sonra o gene sadıkan kaldı (2.Tim 4:11)
- Luka incili ve Apo İşl bir kitabın iki tomu olarak yazdı (oradaki 'biz' ayetleri (16:10; 20:6; 21:1; 27:1))

LUKA incilinin özellikleri

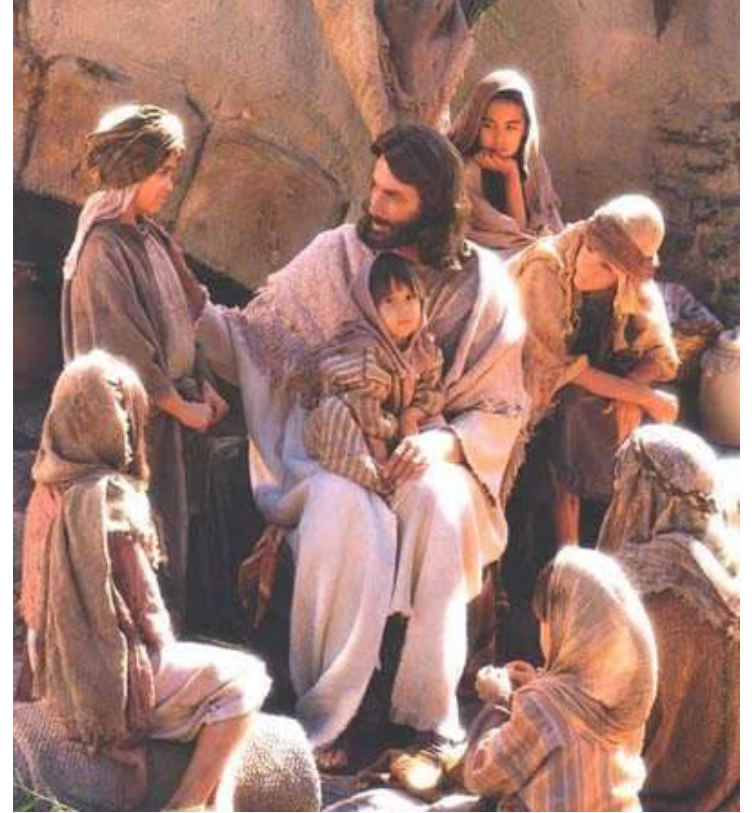
1) En büyük konu: “İsa HERKESİ KURTARIYOR”

- a) Yahudiler ve Grekler kurtulabilir (kurtuluş evrensel, universalnodur)
- b) günahlılar ve atılmış kişilere özel ilgi gösteriliyor (Zakay)
- c) kadınlar büyük rol oynuyor (mesela: 8:2-3 kadınlar para veriyor; 10:38-42 Meryem öğrenci oluyor)
- d) duaya önem veriliyor, özellikle karar almadan önce (mesela: 3:21)
- e) Kutsal Ruh'a büyük yer veriliyor (mesela: 1:35)
- f) bütün İncillerden en 'cana yakın' olanıdır, İsayı insan olarak en çok buradan anlıyoruz (mesela: Koleda)

LUKA incilinin özellikleri

2) Kitabın yazı stili: ROMAN

- bütün yazarlardan Luka en güzel ve klasik stili ve en fazla değişik söz kullanıyor.
- temiz ve yüksek Grekçe kullanıyor: İbranice ve Latince sözlerden uzak duruyor.
- İsa'yı göstermek istiyor kusursuz ve örnek insan olarak: Ademoğlu (soy kitabı 3:38).
- İsanın baştaki rolü: iyi çoban (kaybolanları aramaya geldi).

LUKA incilinin özellikleri

3) Kitabın iskeleti:

1) Başlık

1:1-4

2) İsanın doğuşu ve hazırlanışı

1:5 - 4:13

3) Celile'deki hizmeti

4:14 - 9:50

4) Yahudiye'deki hizmeti

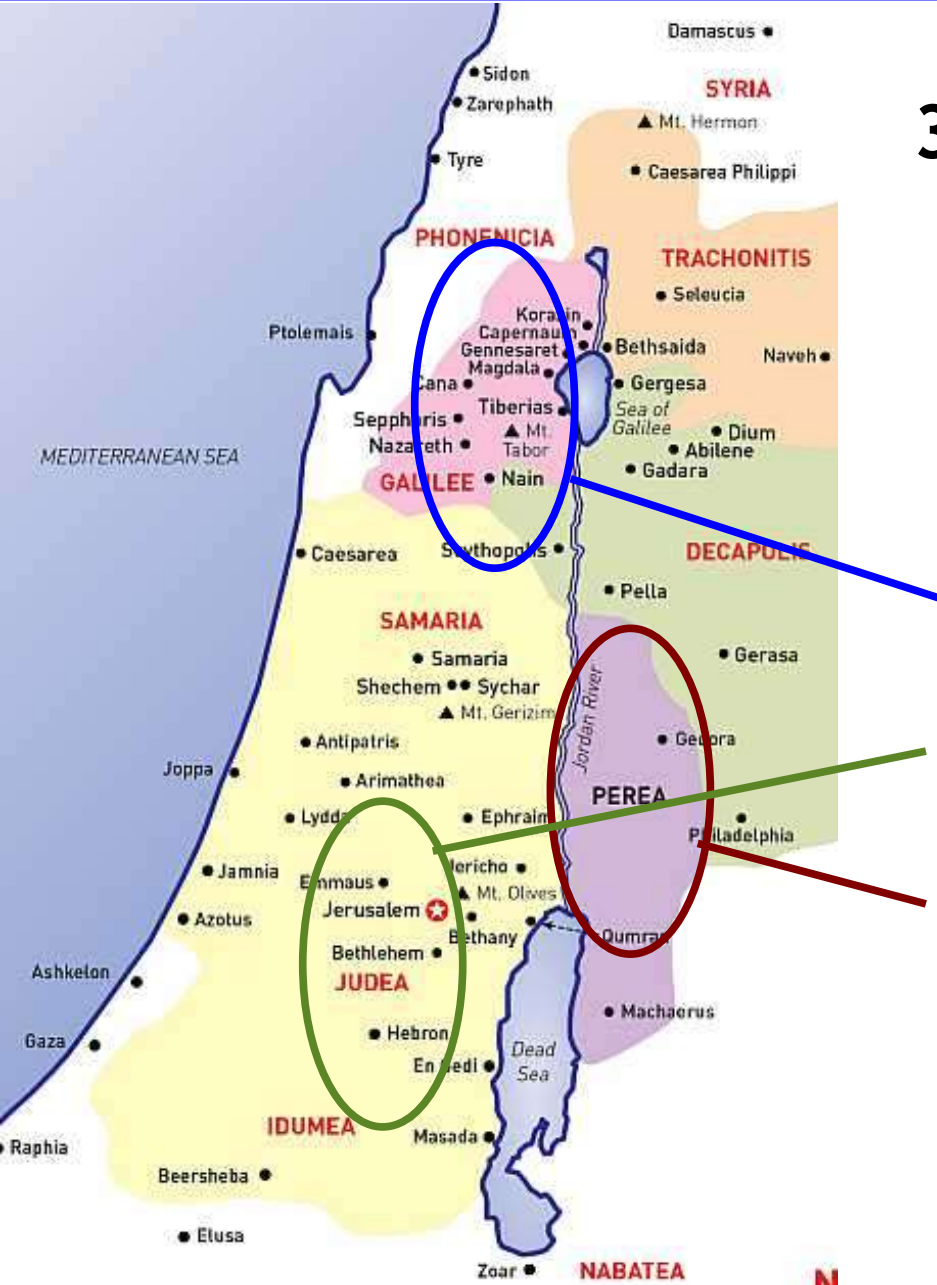
9:51 - 13:21

5) Perea'daki hizmeti

13:22 - 19:27

6) Yeruşalim'deki ölümü ve dirilişi

19:28 - 24:53

YUHANNA kim idi ?

- Yuhanna, Isa'ya en yakın olan öğrenci idi (13:23; 19:26; 20:2; 21:7).
- En başta ateşli ve sinirli karaktere sahip idi ('Boanerges') ama sonra 'sevgi öğrencisi' olarak ad kazandı.
- Kilise tarihinde okuyoruz ki, bir tek Yuhanna eceliyle öldü. Yüksek yaşta mapus adası Patmos'a gönderildi.
- Yuhanna, incilini ve 3 mektubunu başlamakta olan yanlış öğretişlere karşı çıkmak için yazdı.

YUHANNA incilinin özellikleri

1) En büyük konu: İsa ALLAHIN OĞLUDUR

- Yuhanna İncili öbürlerinden çok sonra yazıldı. Çok özel materyal kullanıyor.
- Yuhanna hatıralarından kimi şeyler ekledi, yanlış öğretileri düzeltirmek için (Kana'daki düğün, Lazar'ın dirilişi, ayak yıkaması, Petrus'un İsa'yı tanınması)

- Yuhanna ile sinoptik İncilleri karşılaştıralım:

Matta, Markos ve Luka'da 'Allahın Krallığı' sözü kullanılıyor

- Yuhanna'da 'Sonsuz Yaşam' sözü geçiyor

	'krallık'	'yaşam'
Matta	55	7
Markos	20	4
Luka	46	5
Yuhanna	5	36
Yuh. mektupları	-	13
Açıklama	9	23

YUHANNA incilinin özellikleri

2) yazı stili: SEMBOLİK

- Yuhanna çok basit ve kolay bir dilde yazıyor: böylece okuyan kişi daha fazla konuya dikkat ediyor, değil güzel sözlere.

- Yuhanna hep bazı anahtar sözlerini kullanıyor:

“söz“, “şahitlik“, “beraberlik“,

“aydınlık - karanlık“, “yaşam - ölüm“

- çok uzun diyaloglar (iki kişinin arasına konuşmalar) var

YUHANNA incilinin özellikleri

1) En büyük konu: İsa ALLAHIN OĞLUDUR

anahtar ayetler:

Yuhanna 20:28-31

Tomas ona cevap verip şöyle dedi:
"Rabbim ve Allahım!"

İsa ona dedi: "Tomas, sen beni gördüğün için mi iman ettin? Görmeden iman edenlere ne mutlu!"

İsa öğrencilerinin önünde daha bir sürü nişanlı mucizeler yaptı, ki onlar bu kitapta yazılı değildir. Ama bunlar yazıldı ki, İsa Mesih'tir ve Allahın Oğludur diye iman edesiniz, ve iman ettikten sonra Onun adıyla sonsuz yaşamınız olsun diye.

YUHANNA incilinin özellikleri

1) En büyük konu: İsa ALLAHIN OĞLUDUR

- yedi tane 'nişanlı mucize':

1. suyu şaraba çevirmek (2:1-11)
2. yüzbaşının oğlu (4:46-54)
3. havuzdaki sakat (5:1-18)
4. 5000 kişiyi beslemek (6:5-14)
5. suyun üstünde yürümek (6:16-21)
6. Yeruşalim'de kör adam (9:1-7)
7. Lazar'ı diriltirmek (11:1-45)

YUHANNA incilinin özellikleri

1) En büyük konu: İsa ALLAHIN OĞLUDUR

- yedi tane “Benim” sözleri var:

1. Yaşam ekmeği 6:35, 41, 48-51
2. Dünyanın aydınlığı 8:12, 9:5
3. Kapı 10:7, 9
4. İyi çoban 10:11, 14
5. Diriliş ve yaşam 11:25
6. Yol, hakikat ve yaşam 14:6
7. Asma 15:1, 5

YUHANNA incilinin iskeleti:

Önsöz (1)

'Mucizeler kitabı' (2-12)

- suyu şaraba çevirdi (2)
- Allahevini temizledi (2)
- Nikodimus (3)
- Samiriyeli kadın (4)
- saray adamının oğlu (4)
- Yeruşalim'de bayram (5)
- 5000 kişi besledi (6)
- Çardaklar Bayramında (7-8)
- Kör adamı iyileştirdi (9)
- iyi çoban (10)
- Lazar'ı diriltirdi (11)
- Yeruşalim'e giriş (12)

'Şanlılık kitabı' (13-20)

- son sofraya ve ayak yıkama (13)
- öğrencilere son sözler (14-16)
- İsanın son duası (17)
- İsanın ölümü (18-19)
- İsanın dirilişi (20)

Sonsöz (21)